

Integrationen skal have en ny start

Danmark har fået en etnisk underklasse – og den bliver endnu større, hvis vi ikke sadler om. De nye danskere må ud i de gamle danskeres skoler og boligområder. Integrationen skal gøres til en borgeropgave, der inddrager det brede lag af almindelige familier.

Af Lars Olsen

Det har ikke skortet på dårlige nyheder. I de seneste år er vi gang på gang blevet overrasket over omfanget af integrationsproblemerne. Men desværre: Vi har stadig det værste til gode. Vi er ved at få en etnisk underklasse – også i næste generation. Og den demografiske udvikling betyder, at den bliver meget større end i dag.

Om tredve år udgør indvandrere og efterkommere næsten en femtedel af arbejdsstyrken. Nogle bliver heldigvis velintegrerede og klarer sig godt, men også til den tid vil al for mange hænge i udkanten af arbejdsmarkedet. Hver anden elev med indvandrerbaggrund forlader folkeskolen uden ordentlige læsefærdigheder. Og 60 procent falder fra på erhvervsuddannelserne.

Hvis vi ikke sadler om, vil Danmark om 20-30 år have alle de aktuelle problemer – bare i større målestok. Flere marginaliserede, flere ghettoer, flere kriminalitetsproblemer – og flere ”gammeldanskere”, der spørger hvorfor de skal betale så meget i skat til ”dem”.

Med andre ord: Der er akut behov for en ny integrationspolitik. Og det handler ikke om lidt flere bevillinger hist og pist, men om grundlæggende reformer:

Blandede skoleklasser, tak!

Vi er i dag vidne til en voldsom ghetto dannelse på skoleområdet. På en del skoler er 70-80 procent af den anden etnisk herkomst - mange med mangelfuldt dansk og sociale problemer. På endnu flere skoler er der ”kun” 30-40 procent indvandrerbørn, men mange danske børn fra socialt svage hjem. Et mønster, der ikke bare præger storbyerne, men også mellemstore provinsbyer som Slagelse, Svendborg, Vejle m.fl.

Den massive koncentration af sproglige og sociale problemer er noget skidt af flere grunde. For det første er det svært for de belastede skoler at sikre det faglige niveau, og al for mange forlader disse skoler uden ordentlige læsefærdigheder. Der er slet og ret for få ressourcestærke elever, som løfter niveauet i klassen.

For det andet får indvandrerbørnene ikke de rollemodeller blandt ressourcestærke danskere, som de har så hårdt brug for. En af de store kvaliteter ved den danske folkeskole er, at den er mødested mellem forskellige sociale miljøer. Men sådan er det ikke, når vi populært sagt ”sætter Brian til at integrere Mustafa”.

Nøglen til at bryde dette mønster er *sprogtest og spredning*, sådan som det med succes sker i Albertslund og Farum. Her kommer børn, der ikke taler dansk derhjemme, til en sprogtest forud for skolestart. Og herefter fordeles elever med sprogproblemer på alle kommunens skoler, så man undgår den massive koncentration af svage elever.

Noget lignende bør gennemføres i andre kommuner. Der er al for meget berøringsangst i denne debat. Det er synd for børnene at ”busse” dem til skoler, som ligger længere væk, siges det. Men argumentet holder ikke. Lad os et øjeblik se på de faktiske forhold:

Det typiske mønster er, at når indvandrerprocenten stiger til 30-40, så flygter de ressourcestærke familier. De vælger privatskoler eller folkeskoler andetsteds. Det gælder også mange indvandrerforældre, som vil have deres børn i skoler med flere danske kammerater. Resultatet er, at under halvdelen af børnene i kvarteret går på den lokale skole.

Allerede i dag er det således halvdelen af børnene i disse kvarterer, der transporteres til skoler længere væk. Hver morgen begiver de sig af sted – med bus, i forældrenes biler, på cykel eller gåben... Det nye ved sprogtest og spredning er således ikke, at nogle børn transporteres til andre skoler. Det nye er, at det styres af pædagogiske principper og ikke af kræfternes frie spil!

Samtidig må der ske en bredere indsats for at bryde den sociale polarisering i skolevæsenet. Vi må nedbringe den andel, der søger privatskole, og ændre boligpolitikken. Det vender jeg tilbage til om lidt.

Integration: En borgeropgave

Spredning betyder ikke kun, at der opstår blandede klasser, hvor lærerne har realistiske muligheder for at få alle med. Det åbner også for en fundamental nytænkning af integrationsindsatsen. Det skal i helt anden målestok gøres til en borgeropgave, der inddrager brede lag af danske børn og forældre. I hver enkelt

kommune må spredningen følges op af lokale kampagner, der skaber ansvarlighed og flytter holdninger hos både danskere og indvandrere.

For eksempel ser vi ofte, at der i fritiden sker en etnisk deling af børnene. Det skal vi træde op mod. Ahmeds far må ofre penge på nogle ordentlige fodboldstøvler, så knægten kan være med sammen med de andre drenge i klassen. Men Søren's far må også erkende, at han har et medansvar for at Ahmed er med i fællesskabet. Vi må helt ned i den enkelte skoleklasse skabe en bevidsthed om, at integrationen på hverdagsplanet stiller krav til alle parter – og kun lykkes ved en fælles indsats.

På Nørrebro har en gruppe forældre oprettet netværket ”Brug folkeskolen på Nørrebro”. Initiativet kom fra de lokale skolebestyrelser. Netværket agiterer for folkeskolen over for forældrene i børnehaver, hvor mange skal vælge skole. Der oprettes forældreklubber for at skabe tryghed. Det er den slags, vi skal have mere af.

Der er sket en uheldig ”teknokratisering” af integrationsindsatsen. Vi bruger hundredvis af millioner på modersmålsundervisning, interkulturel pædagogik, socialpædagogiske projekter osv. Meget af det er fint nok, men vi har glemt noget fundamentalt: I sidste ende er integration en proces mellem mennesker. Og den lykkes kun, hvis mennesker mødes, lærer hinanden at kende og udvikler venskaber. Integrationsproblemerne kan ikke ”løses” ved hjælp af endnu flere socialarbejdere, lærere og specialister. Borgerne skal være med. Og det kræver, at vi gennem spredningspolitikken bringer mennesker sammen på tværs af etniske skel.

En ny boligpolitik

På lang sigt er boligpolitikken helt afgørende. Vi skal forstærke den indsats imod ghettoer, der er i gang rundt om i landet: Kvarterløft, byudvikling og regulering af, hvem der flytter ind i de belastede kvarterer. Men ”brandslukning” i de hårdest ramte områder er ikke nok – også her er behov for dybtgående reformer.

Danmark oplever i disse årtier en dramatisk polarisering af boligmarkedet. Den øvre middelklasse klumper sig sammen i områder med dyre ejerboliger, mens indvandrere og svage danskere koncentrerer sig i det almene byggeri. Den almene sektor er ved at blive et ”socialt reservat” for indvandrere, enlige og danskere på overførselsindkomst. Der er brug for en anden by- og boligpolitik, som langt mere aktivt træder op mod denne polarisering:

1) Der skal målbevidst skabes flere socialt blandede kvarterer. By- og Boligministeriet må genoprettes og kommunerne blande boligformerne, så ejerboliger, andelsboliger og almene boliger ligger mellem hinanden. Det er sket i Esbjerg og Ballerup, og de har undgået mange af de problemer, man oplever andre steder.

2) Den almene sektor skal reformeres, så den bliver mere konkurrencedygtig. I Holland har staten og boligselskaberne ligefrem indgået en "nulstillingsaftale", hvor båndene mellem det offentlige og den almene sektor skæres over: Boligselskaberne modtager ikke længere offentlige tilskud, men har til gengæld frie rammer til at optage fordelagtige lån, rive boligblokke ned, slå lejligheder sammen osv.

Mindre kan måske også gøre det. Det afgørende er, at den almene sektor igen bliver attraktiv for mellemindkomsterne – pensionisterne der sælger huset, akademikerne der bliver skilt, parret med politibetjenten og sygeplejersken... Boligselskaberne må få frihed til at optage fordelagtige lån, sætte huslejen ned visse steder – og op i de uforholdsmæssigt billige afdelinger.

En ny boligpolitik vil skabe helt andre rammer om den etniske integration. Den bliver lettere i et samfund med mindre polarisering og større kontakt mellem de sociale lag. Etnisk integration kan ikke løsrydes fra social integration.

Den stramme indvandringspolitik

Endelig er det afgørende at fastholde den stramme indvandringspolitik, frem for alt omkring reglerne for familiesammenføring. Stramningerne begrundes med den helt nødvendige indsats imod tvangsægteskaber, men handler reelt om meget mere: 1980ernes og 1990ernes liberale indvandringspolitik betød, at der kom ufaglærte indvandrergupper hertil i et tempo, så vi slet ikke magtede at integrere dem.

Dynamikken fremgår af en analyse fra Ishøj: I 1969-70 ankom 145 gæstearbejdere med tyrkisk baggrund til Ishøj, men i år 2000 var gruppen vokset til 2813. Forklaringen er et meget stort antal familiesammenføringer: I første generation hentede 100 procent deres ægtefælle i Tyrkiet – i anden og tredje generation var det 98 og 100 procent. En trafik, der først blev bremset i 2003 med det nye stramme regelsæt.

Familiesammenføringerne drives frem af, at forældre og bedsteforældre føler sig bundet af aftaler i hjemlandet. Hvis man for eksempel lever i en fattig og tilbagestående del af Tyrkiet, er det en kæmpechance at blive gift og komme til det rige Danmark. Det kan man ikke fortænke dem i. Man kan imidlertid heller ikke fortænke det danske samfund i at forsvare sig imod denne trafik, der fører til masseindvandring af store ufaglærte grupper.

Samtidig er der en tæt sammenhæng mellem familiesammenføringer og integration: Når mange henter deres ægtefælle i familiens gamle hjemland, bliver sproget i hjemmet ikke dansk, men tyrkisk, pakistansk eller andet. Også næste generation af indvandrerbørn taler mangelfuldt dansk og føler sig rodløse mellem to kulturer. Resultatet er, at integrationen bliver en "evighedsmaskine", der starter forfra i hver generation.

* * *

Den politiske debat har sine vante roller. De borgerlige stiller skarpt på indvandrene, men ”glemmer” den sociale polarisering. Venstrefløjen vil gerne tale om social polarisering, men går let og elegant udenom indvandrerproblemerne. Begge synspunkter er uholdbare.

Velfærdssamfundet har brug for en samlet indsats, der kombinerer stram indvandringspolitik med forstærket integration og opgør med den sociale polarisering. Spørgsmålet er, om nogle vil påtage sig det ledige standpunkt. Måske var det en sag for Socialdemokratiet?

Lars Olsen er analytiker på Ugebrevet A4 og forfatter til debatbogen ”Det delte Danmark”. Han er ikke medlem af noget politisk parti. ”Det delte Danmark” er udgivet på Gyldendal, 236 sider, 159 kroner.